

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2021. gada 2. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Veselības aizsardzība – Regula (EK) Nr. 854/2004 – 5. panta 2. punkts – Regula (EK) Nr. 882/2004 – 54. panta 3. punkts – Higiēnas noteikumi, kas piemērojami dzīvnieku izcelsmes pārtikai – Liemeņu un subproduktu pēckaušanas veterinārā ekspertīze – Valsts pilnvarotais veterinārārsts – Veselības marķējums – Atteikums – Gaļa, kas atzīta par nederīgu lietošanai pārtikā – Tiesības pārsūdzēt valsts pilnvarota veterinārārsta lēmumu – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants

Lietā C-579/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Supreme Court of the United Kingdom* (Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa) iesniedza ar 2019. gada 24. jūlija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 30. jūlijā, tiesvedībā

The Queen, pēc lūguma, ko iesniedza:

Association of Independent Meat Suppliers,

Cleveland Meat Company Ltd

pret

Food Standards Agency,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilaras [*M. Vilaras*], tiesneši N. Piçarra [*N. Piçarra*], D. Švābi [*D. Šváby*] (referents), S. Rodins [*S. Rodin*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerālvokāts: J. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Association of Independent Meat Suppliers* un *Cleveland Meat Company Ltd* vārdā – *S. Hockman, QC, D. Hercock, barrister, un H. Leese, solicitor,*

* Tiesvedības valoda – angļu.

– Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Brandon*, pārstāvis, kam palīdz *A. Dashwood, QC*, un *A. Heppinstall, barrister*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Dawes, W. Farrell* un *B. Hofstätter*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2021. gada 11. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 5. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 854/2004 (2004. gada 29. aprīlis), ar ko paredz īpašus noteikumus par lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālās kontroles organizēšanu (OV 2004, L 139, 206. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 882/2004 (2004. gada 29. aprīlis) (OV 2004, L 165, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 854/2004”), un kā interpretēt Regulu Nr. 882/2004.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Association of Independent Meat Suppliers* un *Cleveland Meat Company Ltd* (turpmāk tekstā – “*CMC*”), no vienas puses, un *Food Standards Agency* (Pārtikas standartu aģentūra, Apvienotā Karaliste), no otras puses, par procedūru, kas jāievēro pēc tam, kad valsts pilnvarotais veterinārārsts ir pieņēmis lēmumu atteikties uzlikt veselības marķējumu *CMC* piederošam liemenim lai tādējādi to atzītu par nederīgu lietošanai pārtikā un iznīcinātu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Izstāšanās līgums

- 3 Ar Lēmumu (ES) 2020/135 (2020. gada 30. janvāris) par to, lai noslēgtu Līgumu par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (OV 2020, L 29, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Izstāšanās līgums”), Eiropas Savienības Padome Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas vārdā apstiprināja šim lēmumam pievienoto izstāšanās līgumu.
- 4 Izstāšanās līguma 86. panta “Eiropas Savienības Tiesā izskatīšanā esošās lietas” 2. un 3. punktā ir paredzēts:

“2. Eiropas Savienības Tiesas jurisdikcijā joprojām ir tiesvedības, ko pirms pārejas perioda beigām ierosinājusi Apvienotā Karaliste vai kas vērstas pret to.

3. Šajā nodaļā tiesvedību uzskata par iesniegtu Eiropas Savienības Tiesā, un lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu uzskata par iesniegtu brīdī, kad dokuments, ar ko tiek ierosināta tiesvedība, ir reģistrēts [...]Tiesas [...] reģistrā.”

- 5 Saskaņā ar izstāšanās līguma 126. pantu pārejas periods sākās šī līguma spēkā stāšanās dienā un beidzās 2020. gada 31. decembrī.

Regula (EK) Nr. 178/2002

- 6 Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV 2002, L 31, 1. lpp.), 2. un 10. apsvērumā ir paredzēts:

“(2) Īstenojot Kopienas politikas, būtu jānodrošina augsts cilvēku dzīvības un veselības aizsardzības līmenis.

[..]

(10) Pieredze rāda, ka jāpieņem pasākumi, kuru mērķis ir garantēt, lai pārtika, kas nav nekaitīga, netiktu laista tirgū, un nodrošināt sistēmas ar pārtikas nekaitīgumu saistītu problēmu identificēšanai un to risināšanai, tādējādi nodrošinot iekšējā tirgus pareizu darbību un cilvēku veselības aizsardzību. Būtu jāizskata līdzīgi jautājumi, kas attiecas uz barības nekaitīgumu.”

- 7 Šīs regulas 14. panta 1., 2. un 5. punkts ir formulēts šādi:

“1. Pārtiku nelaiž tirgū, ja tā nav nekaitīga.

2. Uzskata, ka pārtika nav nekaitīga, ja domā, ka tā:

a) var kaitēt veselībai;

b) nav derīga lietošanai cilvēku uzturā.

[..]

5. Nosakot, vai pārtika ir nederīga lietošanai cilvēku uzturā, ņem vērā, vai pārtika cilvēku uzturā atbilstīgi tās paredzētajai lietošanai nav lietojama piesārņojuma dēļ, ko radījis kāds svešķermenis vai kas cits, vai pūšanas, bojāšanās vai trūdēšanas dēļ.”

Regula (EK) Nr. 853/2004

- 8 Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 853/2004 (2004. gada 29. aprīlis), ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku (OV 2004, L 139, 55. lpp.), 5. panta “Veselības un identifikācijas marķējums” 1. punktā ir noteikts:

“Pārtikas aprītē iesaistītie tirgus dalībnieki nelaiž tirgū dzīvnieku izcelsmes produktu, kas apstrādāts uzņēmumā, kuram jāsaņem apstiprinājums saskaņā ar 4. panta 2. punktu, ja vien:

a) šim produktam nav veselības marķējuma saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 854/2004 vai

b) ja minētā regula neparedz veselības marķējumu, produktam nav identifikācijas marķējuma saskaņā ar šīs regulas II pielikuma I sadaļu.”

Regula Nr. 854/2004

9 Regulas Nr. 854/2004 1., 2., 4., 6. un 9. apsvērumā ir noteikts:

“(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 852/2004 [(2004. gada 29. aprīlis) par pārtikas produktu higiēnu (OV 2004, L 139, 1. lpp.)] paredz vispārējus higiēnas noteikumus, ko piemēro visiem pārtikas produktiem, un [Regula Nr. 853/2004] paredz īpašus higiēnas noteikumus dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktiem.

(2) Nepieciešami īpaši noteikumi par dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu oficiālu kontroli, lai ņemtu vērā ar šādiem produktiem saistītus īpašus aspektus.

[..]

(4) Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu oficiālajām kontrolēm jāaptver visi aspekti, kas ir svarīgi sabiedrības veselības aizsardzībai un vajadzības gadījumā dzīvnieku veselībai un dzīvnieku labturībai. [..]

[..]

(6) Oficiālo kontroļu rakstura un intensitātes pamatā jābūt sabiedrības veselības risku, dzīvnieku veselības un labturības, vajadzības gadījumā – veikto procesu veida un apgrozījuma, kā arī attiecīgā pārtikas apritē iesaistītā tirgus dalībnieka novērtējumam.

[..]

(9) Ņemot vērā valsts pilnvaroto veterinārārstu īpašās zināšanas, ir lietderīgi, ka viņi veic revīzijas un inspekcijas kautuvēs, savvaļas dzīvnieku gaļas pārstrādes uzņēmumos un dažos gaļas sadalīšanas uzņēmumos. Dalībvalstīm jābūt tiesībām izlemt, kādi darbinieki ir vispiemērotākie revīziju un inspekciju veikšanai cita veida uzņēmumos.”

10 Regulas Nr. 854/2004 1. panta 1., 1.a un 3. punktā ir noteikts:

“1. Šī regula paredz īpašus noteikumus par oficiālo kontroļu organizēšanu attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktiem.

1.a Šo regulu piemēro papildus [..] Regulai [Nr. 882/2004].

[..]

3. Šajā regulā paredzēto oficiālo kontroli veic, neskarot dzīvnieku barības un pārtikas apritē iesaistīto uzņēmēju galveno tiesisko atbildību attiecībā uz dzīvnieku barības un pārtikas nekaitīguma nodrošināšanu, kā noteikts Regulā [Nr. 178/2002], kā arī civiltiesisko un kriminālatbildību, kas iestājas saistību neizpildes gadījumā.”

11 Saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 2. panta 1. punkta c), f) un g) apakšpunktu:

“1. “Šajā regulā ir spēkā šādas definīcijas:

- c) “kompetentā iestāde” ir dalībvalsts centrālā iestāde, kuras kompetencē ir veikt veterināro kontroli, vai jebkura iestāde, kam tā deleģējusi šo kompetenci;
- f) “valsts pilnvarots veterinārārsts” ir veterinārārsts, kurš saskaņā ar šo regulu ir tiesīgs darboties šādā amatā un kuru iecēlusi kompetentā iestāde;
- g) “sertificēts veterinārārsts” ir veterinārārsts, ko kompetentā iestāde iecēlusi veikt īpašas oficiālās kontroles saimniecībās tās uzdevumā.”

12 Šīs regulas 4. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka pārtikas apritē iesaistītie tirgus dalībnieki sniedz visu nepieciešamo palīdzību, lai nodrošinātu, ka oficiālās kontroles, ko veic kompetentā iestāde, var īstenot efektīvi.

Tie jo īpaši:

- ļauj piekļūt visām ēkām, telpām, iekārtām vai citiem infrastruktūras objektiem,
- dara pieejamu visu dokumentāciju un uzskaites datus, kas nepieciešami saskaņā ar šo regulu vai ko kompetentā iestāde uzskata par nepieciešamiem, lai novērtētu situāciju.

2. Kompetentā iestāde veic oficiālās kontroles, lai pārbaudītu pārtikas apritē iesaistītā tirgus dalībnieka atbilstību prasībām, kas noteiktas:

- a) Regulā (EK) Nr. 852/2004;
- b) Regulā (EK) Nr. 853/2004,
un
- c) [Eiropas Parlamenta un Padomes] Regulā (EK) Nr. 1774/2002 [(2002. gada 3. oktobris), ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kuri nav paredzēti cilvēku uzturam (OV 2002, L 273, 1. lpp.)].

3. Šā panta 1. punktā minētās oficiālās kontroles ietver:

- a) labas higiēnas prakses un to procedūru revīzijas, kuru pamatā ir riska analīze un kritisko kontrolpunktu noteikšana (*HACCP*);
- b) oficiālās kontroles, kas minētas 5. līdz 8. pantā;
un
- c) jebkādu konkrētus revīzijas uzdevumus, kas norādīti pielikumos.

4. Labas higiēnas prakses revīzijās pārbauda, vai pārtikas aprītē iesaistītie tirgus dalībnieki nepārtraukti un pienācīgi piemēro procedūras vismaz attiecībā uz:

- a) pārtikas ķēdes informācijas pārbaudi;
- b) telpu un iekārtu projektēšanu un uzturēšanu;
- c) pirmsekspluatācijas, ekspluatācijas un pēcekspluatācijas higiēnu;
- d) personāla higiēnu;
- e) higiēnas un darba procedūru apmācību;
- f) kaitēkļu apkarošanu;
- g) ūdens kvalitāti;
- h) temperatūras kontroli
un
- i) uzņēmumā ienākošās un izejošās pārtikas un tai pievienotās pavaddokumentācijas kontroli.

5. Procedūru, kuru pamatā ir *HACCP*, revīzijās pārbauda, vai pārtikas aprītē iesaistītie tirgus dalībnieki piemēro šādas procedūras nepārtraukti un pienācīgi, jo īpaši ņemot vērā, lai būtu nodrošināts, ka procedūras sniedz Regulas (EK) Nr. 853/2004 II pielikuma II sadaļā norādītās garantijas. Tajās jo īpaši konstatē, vai procedūras cik iespējams garantē, ka dzīvnieku izcelsmes pārtikas produkti:

- a) atbilst mikrobioloģiskajiem kritērijiem, kas noteikti saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem;
- b) atbilst Kopienas tiesību aktiem par atliekvielām, piesārņotājiem un aizliegtām vielām
un
- c) nesatur fizisku apdraudējumu, piemēram, svešķermeņus.

Ja pārtikas aprītē iesaistītais tirgus dalībnieks saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 852/2004 5. pantu izmanto procedūras, kas noteiktas vadlīnijās par *HACCP* principu piemērošanu, nevis izveido savas īpašās procedūras, revīzijā pārbauda, vai šīs vadlīnijas tiek pareizi izmantotas.

6. Atbilstību Regulā (EK) Nr. 853/2004 noteiktajām prasībām par atšķirības zīmju piemērošanu pārbauda visos uzņēmumos, kas apstiprināti saskaņā ar minēto regulu, papildus pārbaudēm par atbilstību citām izsekojamības prasībām.

7. Kautuvēs, savvaļas dzīvnieku gaļas apstrādes uzņēmumos un gaļas sadalīšanas uzņēmumos, kas laiž tirgū svaigu gaļu, 3. un 4. punktā minētos revīzijas uzdevumus veic valsts pilnvarotais veterinārārsts.

8. Veicot revīzijas uzdevumus, kompetentās iestādes jo īpaši rūpējas par to, lai:
- a) noteiktu, vai darbinieki un darbinieku darbības uzņēmumā visās ražošanas procesa stadijās atbilst attiecīgajām prasībām, kas noteiktas 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētajās regulās. Lai atbalstītu revīziju, kompetentā iestāde var veikt darba kvalitātes pārbaudes, lai pārliecinātos, vai darbinieku darbības rezultāti atbilst noteiktajiem parametriem;
 - b) pārbaudītu pārtikas apritē iesaistītā tirgus dalībnieka attiecīgos uzskaites datus;
 - c) paņemt paraugus laboratorijas analīzēm vienmēr, kad tas nepieciešams;
un
 - d) dokumentētu elementus, kas ņemti vērā, un revīzijas rezultātus.
9. Revīzijas uzdevumu raksturs un intensitāte attiecībā uz individuāliem uzņēmumiem ir atkarīgs no novērtētajiem riskiem. Šajā nolūkā kompetentā iestāde regulāri novērtē:
- a) risku sabiedrības veselībai un, vajadzības gadījumā, dzīvnieku veselībai;
 - b) attiecībā uz kautuvēm – dzīvnieku labturības aspektus;
 - c) veikto procesu veidu un apgrozījumu
un
 - d) pārtikas apritē iesaistītā tirgus dalībnieka iepriekš reģistrēto vēsturi attiecībā uz atbilstību pārtikas aprites tiesību aktiem.”
- 13 Regulas Nr. 854/2004 5. pants ir formulēts šādi:
- “Dalībvalstis nodrošina, ka oficiālās kontroles attiecībā uz svaigu gaļu notiek saskaņā ar I pielikumu.
1. Valsts pilnvarotais veterinārārsts veic inspekciju kautuvēs, savvaļas dzīvnieku gaļas apstrādes uzņēmumos un gaļas sadalīšanas uzņēmumos, kas laiž tirgū svaigu gaļu, saskaņā ar vispārīgajām prasībām, kuras noteiktas I pielikuma I sadaļas II nodaļā, kā arī saskaņā ar īpašajām prasībām, kas noteiktas IV sadaļā, jo īpaši attiecībā uz:
- a) pārtikas ķēdes informāciju;
 - b) pirmskaušanas apskati;
 - c) dzīvnieku labturību;
 - d) pēckaušanas veterināro ekspertīzi;
 - e) specifiskā riska materiālu un citiem dzīvnieku blakusproduktiem;
un
 - f) laboratoriskajām pārbaudēm.

2. Mājas nagaīņu, saimniecībā audzētu medijamo zīdītāju, izņemot zaķveidīgo kārtas, kā arī lielo medijamo dzīvnieku liemeņu, pusliemeņu, ceturtdaļliemeņu un tādu izcirtņu, ko ražo, sadalot pusliemeņus trijos lielos izcirtņos, veselības marķēšanu veic kautuvēs un savvaļas dzīvnieku gaļas apstrādes uzņēmumos saskaņā ar I pielikuma I sadaļas III nodaļu. Veselības marķējumus uzliek valsts pilnvarotais veterinārārsts vai arī tos uzliek uz šāda veterinārārsta atbildību, ja oficiālās kontrolēs nav atklāti nekādi trūkumi, kas padarītu gaļu nederīgu pārtikai.
 3. Pēc 1. un 2. punktā minēto kontroļu veikšanas valsts pilnvarotais veterinārārsts veic attiecīgus pasākumus, kā izklāstīts I pielikuma II sadaļā, jo īpaši attiecībā uz:
 - a) inspekcijas rezultātu paziņošanu;
 - b) lēmumiem attiecībā uz pārtikas ķēdes informāciju;
 - c) lēmumiem attiecībā uz dzīvjiem dzīvniekiem;
 - d) lēmumiem attiecībā uz dzīvnieku labturību;

un

 - e) lēmumiem attiecībā uz gaļu.
 4. Veterinārārsta palīgi, kā norādīts III sadaļas I nodaļā, var palīdzēt valsts pilnvarotajam veterinārārstam veikt oficiālās kontroles, ko veic saskaņā ar I pielikuma I un II sadaļu. Šādā gadījumā viņi strādā kā neatkarīgas komandas daļa.
 5. a) Dalībvalstis nodrošina, ka tām ir pietiekami daudz pilnvarotu darbinieku, lai veiktu oficiālās kontroles, kas noteiktas saskaņā ar I pielikumu, un tik bieži, kā norādīts III sadaļas II nodaļā.
b) Nepieciešamo pilnvaroto darbinieku skaitu, kādam jābūt kaušanas līnijā jebkurā kautuvē, nosaka, izvērtējot riskus. Lēmumu par pilnvaroto darbinieku skaitu pieņem kompetentā iestāde, un tas ir tāds, lai varētu izpildīt visas šajā regulā minētās prasības.
 6. a) Dalībvalstis saskaņā ar I pielikuma III sadaļas III nodaļas A daļu var atļaut kautuvju darbiniekiem palīdzēt veikt oficiālās kontroles attiecībā uz gaļas ražošanu no mājputniem un zaķveidīgo kārtas dzīvniekiem, veicot dažus īpašus uzdevumus valsts pilnvarotā veterinārārsta uzraudzībā. Ja dalībvalstis to atļauj, tās nodrošina, ka darbinieki, kas veic šādus uzdevumus:
 - i) ir kvalificēti un tiek apmācīti saskaņā ar minētajiem noteikumiem;
 - ii) darbojas neatkarīgi no ražošanā iesaistītajiem darbiniekiem

un

 - iii) par visiem trūkumiem ziņo valsts pilnvarotajam veterinārārstam;
 - b) dalībvalstis var arī atļaut kautuvju darbiniekiem veikt īpašus paraugu ņemšanas un pārbaudes uzdevumus saskaņā ar I pielikuma III sadaļas III nodaļas B daļu.
 7. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts pilnvarotie veterinārārsti un veterinārārsta palīgi ir kvalificēti un tiek apmācīti saskaņā ar I pielikuma III sadaļas IV nodaļu.”
- 14 Šīs regulas I pielikuma I iedaļas III nodaļas “Veselības marķējums” 1. un 2. punktā ir noteikts:
- “1. Valsts pilnvarotajam veterinārārstam jāuzrauga veselības marķēšana un izmantotie marķējumi.
 2. Valsts pilnvarotajam veterinārārstam jo īpaši ir jānodrošina, ka:

- a) veselības marķējumu uzliek vienīgi dzīvniekiem (mājas nagaiņiem, saimniecībā audzētiem medijamiem zīdītājiem, izņemot zaķveidīgo kārtas dzīvniekus, un lieliem medijamiem dzīvniekiem), kam veikta pirmskaušanas apskate un pēckaušanas veterinārā ekspertīze saskaņā ar šo regulu un ja nav pamata deklarēt gaļu kā nederīgu pārtikai. [..]

[..]”

- 15 Regulas Nr. 854/2004 I pielikuma III sadaļas IV nodaļas “Profesionālā kvalifikācija” A punktā ir noteikts:

“Valsts pilnvarotais veterinārārsts

1. Kompetentā iestāde var iecelt par valsts pilnvarotiem veterinārārstiem vienīgi veterinārārstus, kas nokārtojuši pārbaudi, kura atbilst 2. punktā noteiktajām prasībām.
2. Kompetentajai iestādei jāveic pasākumi pārbaudes organizēšanai. Pārbaudei atkarībā no veterinārārsta iepriekšējās pieredzes un kvalifikācijas jāapliecina viņa zināšanas par šādiem jautājumiem:
 - a) valsts un Kopienas tiesību akti par dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu nekaitīgumu, pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku veselību, dzīvnieku labturību un farmaceitiskām vielām;
 - b) kopējās lauksaimniecības politikas principi, tirgus pasākumi, eksporta kompensācijas un krāpšanas atklāšana [..];
 - c) pamatzināšanas pārtikas pārstrādes un pārtikas tehnoloģijas jomā;
 - d) labas ražošanas prakses un kvalitātes vadības principi, koncepcijas un paņēmieni;

[..]

- g) riska analīzes principi, koncepcijas un paņēmieni;
- h) *HACCP* principi, koncepcijas un metodes, *HACCP* izmantošana visā pārtikas ražošanas ķēdē;
- i) ar cilvēka veselību saistīta pārtikas izraisīta apdraudējuma novēršana un kontrole;

[..]

- o) informācijas un komunikāciju tehnoloģijas saistībā ar dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu nekaitīgumu;

[..]

- u) piesardzības princips un patērētāju intereses;
- v) ražošanas ķēdē strādājošo darbinieku apmācības principi.

[..]

[..]

5. Valsts pilnvarotam veterinārārstam ir jāatjaunina zināšanas un jābūt informētam par jaunāko notikumu gaitu, regulāri turpinot izglītoties un lasot profesionālo literatūru. Valsts pilnvarotam veterinārārstam, kad vien iespējams, jāiesaistās ikgadējās izglītības turpināšanas darbībās.
6. Veterinārārstiem, kas jau iecelti par valsts pilnvarotiem veterinārārstiem, ir jābūt atbilstošām zināšanām par 2. punktā minētajiem jautājumiem. Vajadzības gadījumā viņiem jāiegūst šīs zināšanas, turpinot izglītoties. Kompetentajai iestādei jāpieņem atbilstoši noteikumi šajā ziņā.

[..]”

Regula Nr. 882/2004

16 Regulas Nr. 882/2004 1., 41. un 43. apsvērumā ir noteikts:

“(1) Dzīvnieku barībai un pārtikai jābūt nekaitīgai un pilnvērtīgai. Kopienas tiesību akti ietver noteikumu kopu, kas nodrošina šā mērķa sasniegšanu. Minētie noteikumi attiecas gan uz dzīvnieku barības, gan uz pārtikas ražošanu un laišanu tirgū.

[..]

(41) Dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktu un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumu pārkāpumi var apdraudēt cilvēka veselību, dzīvnieku veselību un dzīvnieku labturību. [..]

[..]

(43) Uzņēmējiem jābūt tiesīgiem pārsūdzēt lēmumus, kurus kompetentā iestāde pieņēmusi oficiālās kontroles rezultātā, un tikt informētiem par šādām tiesībām.”

17 Saskaņā ar šīs regulas 1. pantu:

“1. Ar šo regulu paredz vispārīgus noteikumus par oficiālās kontroles veikšanu, kas vajadzīga, lai pārbaudītu atbilstību noteikumiem, kuru mērķis jo īpaši ir šāds:

a) novērst, likvidēt vai līdz pieņemamam līmenim samazināt risku, kam tiešā veidā vai vides ietekmē ir pakļauti cilvēki un dzīvnieki.

un

b) garantēt godprātīgu praksi tirdzniecībā ar dzīvnieku barību un pārtiku un aizsargāt patērētāju intereses, un tas ietver dzīvnieku barības un pārtikas etiķetēšanu un citus patērētāju informēšanas veidus.

2. Šī regula neattiecas uz oficiālo kontroli, ko veic, lai pārbaudītu atbilstību noteikumiem par lauksaimniecības produktu tirgu kopīgo organizāciju.

3. Šī regula neierobežo konkrētus Kopienas noteikumus par oficiālo kontroli.

4. Šajā regulā paredzēto oficiālo kontroli veic, neskarot dzīvnieku barības un pārtikas apritē iesaistīto uzņēmēju galveno tiesisko atbildību attiecībā uz dzīvnieku barības un pārtikas nekaitīguma nodrošināšanu, kā noteikts Regulā (EK) Nr. 178/2002, kā arī civiltiesisko un kriminālatbildību, kas iestājas saistību neizpildes gadījumā.”

18 Regulas Nr. 882/2004 2. pantā ir noteikts:

“Šajā regulā piemēro Regulas (EK) Nr. 178/2002 2. un 3. pantā noteiktās definīcijas.

Piemēro arī šādas definīcijas:

1) “oficiālā kontrole” ir jebkāda veida kontrole, kuru kompetentā iestāde vai Kopiena veic tādēļ, lai pārbaudītu atbilstību dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem;

[..]

4) “kompetentā iestāde” ir dalībvalsts centrālā iestāde, kuras kompetencē ietilpst oficiālās kontroles organizēšana, vai jebkura cita iestāde, kurai minētā kompetence ir piešķirta; attiecīgā gadījumā šī definīcija ietver arī atbilstīgo iestādi trešā valstī;

5) “kontroles institūcija” ir neatkarīga trešā persona, kurai kompetentā iestāde ir deleģējusi konkrētu kontroles uzdevumu veikšanu;

[..]

10) “neatbilstība” ir neatbilstība dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un labturības aizsardzības noteikumiem;

[..].”

19 Regulas Nr. 882/2004 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis izraugās kompetentās iestādes, kas atbild par šajā regulā paredzēto mērķu izpildi un par oficiālo kontroli.”

20 Saskaņā ar šīs regulas 5. panta 1. punktu:

“Kompetentā iestāde ar oficiālo kontroli saistītu konkrētu uzdevumu veikšanu var deleģēt vienai vai vairākām kontroles institūcijām atbilstīgi 2.–4. punktam.

[..]”

21 Regulas Nr. 882/2004 54. pantā “Rīcība neatbilstības gadījumā” ir noteikts:

“1. Ja kompetentā iestāde konstatē neatbilstību, tad tā rīkojas, lai nodrošinātu to, ka uzņēmējs labo radušos stāvokli. Lemjot par to, kā rīkoties, kompetentā iestāde ņem vērā neatbilstības veidu un pagātnē reģistrētās neatbilstības saistībā ar konkrēto uzņēmēju.

2. Šāda rīcība attiecīgā gadījumā ietver šādus pasākumus:

a) sanitārijas procedūru vai citas tādas rīcības piemērošana, ko uzskata par vajadzīgu, lai nodrošinātu dzīvnieku barības un pārtikas nekaitīgumu vai atbilstību dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem vai dzīvnieku veselības vai dzīvnieku labturības noteikumiem;

b) dzīvnieku barības, pārtikas vai dzīvnieku laišanas tirgū, importēšanas vai eksportēšanas ierobežojums vai aizliegums;

c) uzraudzība un, vajadzības gadījumā, rīkojuma došana par dzīvnieku barības un pārtikas atsaukšanu, izņemšanu no noliktavas un/vai iznīcināšanu;

- d) atļauja izmantot dzīvnieku barību un pārtiku tādiem mērķiem, kādiem tā sākotnēji nebija paredzēta;
 - e) darbības apturēšana vai slēgšana uz atbilstīgu laika posmu visā attiecīgajā uzņēmumā vai tā daļā;
 - f) uzņēmuma apstiprinājuma apturēšana vai anulēšana;
 - g) pasākumi, kas minēti 19. pantā saistībā ar sūtījumiem no trešām valstīm;
 - h) visi pārējie pasākumi, kurus kompetentā iestāde uzskata par piemērotiem.
3. Kompetentā iestāde attiecīgajam uzņēmējam vai viņa pārstāvim:
- a) izsniedz rakstisku paziņojumu par tās lēmumu attiecībā uz rīcību atbilstīgi 1. punktam, kā arī norāda šā lēmuma iemeslus;
un
 - b) sniedz informāciju par šādu lēmumu pārsūdzības tiesībām un par piemērojamo procedūru un termiņiem.
4. Attiecīgā gadījumā kompetentā iestāde par tās lēmumu informē arī nosūtītājas dalībvalsts kompetento iestādi.
5. Visus izdevumus, kas rodas, ievērojot šo pantu, sedz atbildīgais dzīvnieku barības un pārtikas aprītē iesaistītais uzņēmējs.”

Apvienotās Karalistes tiesības

- 22 Saskaņā ar *Food Safety Act 1990* (1990. gada Likums par pārtikas nekaitīgumu, turpmāk tekstā – “1990. gada likums”) 8. panta 2. punktu pārtikas produkts neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, ja tas ir bīstams Regulas Nr. 178/2002 14. panta izpratnē.
- 23 1990. gada likuma 9. pantā “Aizdomīgu pārtikas produktu pārbaude un izņemšana” ir paredzēta procedūra, kas jāievēro gadījumā, ja kontroles iestādes, piemēram, pārtikas standartu aģentūras, pilnvarotais darbinieks pēc pārbaudes uzskata, ka pārtika, kas paredzēta lietošanai pārtikā, neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām.
- 24 Šī likuma 9. panta 3. un 4. punktā ir paredzēts:
“3) Pilnvarotais darbinieks var vai nu:
a) sniegt atzinumu par pārtiku atbildīgajai personai, norādot, ka šī pārtika vai noteikta šīs pārtikas daļa līdz atzinuma atsaukšanai:
i) nedrīkst tikt izmantota kā cilvēku pārtika;
un
ii) vai nu no tās nedrīkst atbrīvoties, vai arī to var izmest tikai vietā, kas norādīta atzinumā; vai

b) konfiscēt un izņemt attiecīgo pārtiku, lai nodotu lietu miertiesnesim.

Ikviens, kurš apzināti pārkāpj a) punktā minētā atzinuma prasības, izdara pārkāpumu.

4) Īstenojot pilnvaras saskaņā ar 3. punkta a) apakšpunktu, kompetentais darbinieks, cik drīz vien iespējams un katrā ziņā 21 dienas laikā, pārbauda, vai attiecīgie pārtikas produkti atbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, un:

a) ja tiek uzskatīts, ka pārtikas produkti atbilst prasībām, atzinumu atceļ;

b) ja pārtikas produkti netiek uzskatīti par atbilstošiem prasībām, tā tiek konfiscēta un izņemta, lai nodotu lietu miertiesnesim.”

25 Minētā likuma 9. panta 6. un 7. punktā ir noteikts:

“6) Ja, pamatojoties uz pierādījumiem, kurus viņš uzskata par piemērotiem, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus, miertiesnesis konstatē, ka pārtikas produkti, kas saskaņā ar šo pantu ir jāpārskata, neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, viņš paziņo, ka minētie pārtikas produkti pārtika nav derīgi lietošanai pārtikā un izdod rīkojumu:

a) par tās iznīcināšanu vai likvidēšanu tādā veidā, kas kavē tās izmantošanu kā cilvēku pārtiku; un

b) ka izmaksas, kas pamatoti radušās saistībā ar iznīcināšanu vai likvidēšanu, sedz pārtikas produktu īpašnieks.

7) Ja saskaņā ar 3. punkta a) apakšpunktu izdots atzinums tiek atsaukts vai miertiesnesis, kas izskata lietu saskaņā ar šo pantu, atsakās atzīt attiecīgos pārtikas produktus par nederīgiem lietošanai pārtikā, pārtikas nekaitīguma iestāde atlīdzina pārtikas produktu īpašniekam jebkuru vērtības samazināšanos, kas izriet no pilnvarotā pārstāvja veiktā pasākuma.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

26 2014. gada 11. septembrī *CMC* iegādājās dzīvu bulli par 1361,20 sterliņu mārciņām (GBP) (aptuveni 1700 EUR). Valsts pilnvarotais veterinārārsts, kas bija norīkots uz *CMC* kautuvi, atzina to par derīgu kaušanai un piešķīra kaušanas numuru. Pēc buļļa nokaušanas gaļas higiēnas inspektors veica pēckaušanas veterināro ekspertīzi gan liemenim, gan subproduktiem un atrada trīs abscesus subproduktos. Subprodukti netika paturēti. Tajā pašā dienā valsts pilnvarots veterinārārsts veica attiecīgā liemeņa pārbaudi un pēc apspriešanās ar gaļas higiēnas inspektoru atzina gaļu par nederīgu lietošanai pārtikā, jo bija aizdomas par piemīju, noteikta veida asins saindēšanos. Tādēļ šim liemenim netika uzlikts veselības marķējums, kas apliecina, ka tas ir derīgs lietošanai pārtikā. Tāpēc *CMC* bija aizliegts pārdot liemeni saskaņā ar *Food Safety and Hygiene (England) Regulations 2013* (Anglijas 2013. gada Pārtikas drošības un higiēnas noteikumi) 19. pantu.

27 *CMC* lūdza padomu citam veterinārārstam un apstrīdēja valsts pilnvarotā veterinārārsta viedokli. *CMC* apgalvo, ka oficiālajam veterinārārstam, tā kā uzņēmums apstrīdēja viņa lēmumu un atteicās brīvprātīgi nodot attiecīgo liemeni, vajadzēja konfiscēt liemeni un nodot šo lietu miertiesnesim saskaņā ar 1990. gada likuma 9. pantu, lai izlemtu, vai liemenis bija jāatzīst par nederīgu izmantošanai pārtikā. Pārtikas standartu aģentūra, kas ir kompetentā iestāde pārtikas

nekaitīguma jomā un ir atbildīga par oficiālu kontroli kautuvēs, uzskatīja, ka nav pamata piemērot šo procedūru un ka minētais liemenis, tā kā valsts pilnvarots veterinārārsts to atzina par nederīgu lietošanai pārtikā, ir jāiznīcina kā dzīvnieku blakusprodukts.

- 28 Pēc tam, 2014. gada 23. septembrī, valsts pilnvarotais veterinārārsts, rīkojoties Pārtikas standartu aģentūras vārdā, paziņoja CMC atzinumu par attiecīgā liemeņa kā dzīvnieku izcelsmes blakusprodukta likvidēšanu saskaņā ar *Animal By-Products (Enforcement) (England) Regulations 2013* (2013. gada Noteikumi par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem (ieviešana) (Anglija)) 25. panta 2. punkta a) apakšpunktu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1069/2009 (2009. gada 21. oktobris), ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un atvasinātajiem produktiem, kuri nav paredzēti cilvēku patēriņam, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1774/2002 (Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu regula) (OV 2009, L 300, 1. lpp.). Ar šo atzinumu CMC tika informēta, ka tā neievērošanas gadījumā minēto liemeni var likvidēt kompetentā persona uz CMC rēķina un ka kompetentās personas kavēšanās pildīt pienākumus, ko tai uzliek minētais atzinums, tiek uzskatīta par likumpārkāpumu. Šajā pašā atzinumā bija arī precizēts, ka CMC ir tiesības pārsūdzēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, veicot pārbaudi tiesā, un ka šāda prasība ir jāceļ trīs mēnešu laikā.
- 29 Prasītājas pamatlietā vērsās *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departaments), ceļot prasību par pārbaudi tiesā, lai, pirmkārt, apstrīdētu Pārtikas standartu aģentūras apgalvojumu, saskaņā ar kuru tai nebija pienākums izmantot 1990. gada likuma 9. pantā paredzēto procedūru, un pakārtoti apgalvojot, ka Apvienotajai Karalistei ir pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, lai apstrīdētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu par to, vai gaļa ir derīga lietošanai pārtikā. Viņu prasības pieteikums tika noraidīts gan šajā tiesā, gan *Court of Appeal (England & Wales) (Civil division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu nodaļa), Apvienotā Karaliste). Līdz ar to tās cēla prasību *Supreme Court of the United Kingdom* (Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa).
- 30 Iesniedzējtiesa norāda, ka tajā izskatāmajā lietā ir izvirzīti trīs problēmjautājumi.
- 31 Pirmais jautājums attiecas uz valsts tiesību aktiem, proti, par to, vai 1990. gada likuma 9. pantā noteiktā procedūra ir piemērojama šādos apstākļos un vai tā ir jāievēro valsts pilnvarotam veterinārārstam vai Pārtikas standartu aģentūrai, ja liemeņa īpašnieks, proti, attiecīgās kautuves operators, atsakās brīvprātīgi nodot liemeni, tādējādi nodrošinot šim operatoram iespēju apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumus, kuriem viņš nepiekrīt. Otrais jautājums ir par to, vai šajā pantā paredzētās procedūras izmantošana ir saderīga ar režīmu, kas Savienības tiesībās ir ieviests ar Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 pārtikas nekaitīguma jomā. Trešais jautājums attiecas uz to, vai Regula Nr. 882/2004 pieprasa ieviest pārsūdzības procedūru un, ja tas tā ir, vai šādai pārsūdzībai būtu jāļauj apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu pēc būtības un kopumā, vai arī ir pietiekami ar ierobežotāku pārsūdzības apjomu, kas ietver šāda lēmuma pārbaudi tiesā, lai izpildītu šīs regulas prasības.
- 32 Iesniedzējtiesa tostarp norāda, ka 1990. gada likuma 9. pantā noteiktā procedūra nav paredzēta tam, lai pārsūdzētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu par to, vai gaļa ir derīga lietošanai pārtikā. Šī procedūra ļauj pilnvarotam kontroles iestādes, piemēram, Pārtikas standartu aģentūras, pārstāvim, ja viņš uzskata, ka pārtikas produkts, kas paredzēts lietošanai pārtikā, neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, konfiscēt šo pārtikas produktu, lai par to lemtu teritoriālās jurisdikcijas miertiesnesis, kurš var būt vai nu tiesnesis bez juridiskās izglītības vai arī

juridiski kvalificēts rajona tiesas tiesnesis un kurš ir viegli sasniedzams jebkurā laikā. Miertiesnesis, pamatojoties uz pierādījumiem, ko tas uzskata par atbilstošiem, var nospriest, ka attiecīgais liemenis neatbilst prasībām attiecībā uz cilvēku patēriņu, un uzdot to iznīcināt uz īpašnieka rēķina. Turklāt šis tiesnesis var arī atteikties atzīt liemeni par nederīgu lietošanai pārtikā; tad attiecīgajai pārbaudes iestādei būtu jākompensē īpašniekam jebkāda šī liemeņa vērtības samazināšanās sakarā ar šī darbinieka rīcību.

- 33 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa uzsver, ka, pēc prasītāju pamata lietā domām, 1990. gada likuma 9. pantā noteiktā procedūra paredz iespēju gan valsts pilnvarotajam veterinārārstam, gan Pārtikas standartu aģentūrai veikt izpildes pasākumus, kas izriet no valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma, ar kuru liemeņi atzīti par nepiemērotiem lietošanai pārtikā, un ka attiecīgajam kautuves operatoram ir paredzēta iespēja iesniegt šo lēmumu pārbaudei tiesā, kā arī lūgt miertiesnesim izlemt, vai attiecīgais liemenis atbilst vai neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām.
- 34 Prasītājas pamatlietā atzīst, ka miertiesnesis nevar uzdot valsts pilnvarotajam veterinārārstam uzlikt veselības marķējumu, taču tās apgalvo, ka, no vienas puses, valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jāpakļaujas miertiesneša lēmumam un attiecīgi ir jāuzliek veselības marķējums un, no otras puses, var tikt piešķirta kompensācija. Turklāt prasītājas pamatlietā arī apgalvo, ka ir aizskartas tiesības uz īpašumu, kas garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 17. pantā, kurā, pēc to domām, ir paredzēts valsts pilnvarota veterinārārsta lēmuma, ar kuru liemenis ir atzīts par nederīgu lietošanai pārtikā, pārbaudes tiesā mehānisms. Šajā ziņā tās uzskata, ka šis noteikums būtu pārkāpts, ja attiecīgajam operatoram bez pienācīga pamatojuma vai kompensācijas tiktu atņemtas tiesības uz liemeni kā īpašumu vai izteikta prasība liemeni iznīcināt kā dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu, tādējādi padarot to bezvērtīgu.
- 35 Pārtikas standartu aģentūra savukārt uzskata, ka 1990. gada likuma 9. pantā paredzētā procedūra neļauj atrisināt strīdu par to, vai liemenis ir vai nav piemērots lietošanai pārtikā, jo miertiesnesim nav pilnvaru pieprasīt valsts pilnvarotajam veterinārārstam uzlikt veselības marķējumu vai darīt ko citu, kā vien atzīt liemeni par nederīgu lietošanai pārtikā bez šāda marķējuma. Pārtikas standartu aģentūra uzskata, ka pamatlietā apskatāmie liemeņi katrā ziņā ir jālikvidē kā dzīvnieku izcelsmes blakusprodukts. Attiecībā uz iespējamo Hartas 17. panta pārkāpumu Pārtikas standartu aģentūra apgalvo, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka šis pants atļauj kontrolēt preču izmantošanu, ja runa ir par samērīgiem līdzekļiem leģitīma mērķa sasniegšanai (spriedums, 2003. gada 10. jūlijs, *Booker Aquaculture un Hydro Seafood*, C-20/00 un C-64/00, EU:C:2003:397). Tā uzskata, ka mērķis nodrošināt augstu cilvēku veselības aizsardzības un patērētāju interešu aizsardzības līmeni attiecībā uz pārtikas produktiem ir leģitīms un izvēlētais līdzeklis ir samērīgs.
- 36 Iesniedzējtiesa lūdz Tiesu atzīt, ka 1990. gada likuma 9. panta interpretācija, ko atbalsta prasītājas pamatlietā, ir pareiza un ka miertiesnesim ir tiesības pieņemt lēmumu, kura rezultātā var tikt piešķirta kompensācija, ja tas uzskata, ka liemenim vajadzēja uzlikt veselības marķējumu.
- 37 Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka, lai gan Pārtikas standartu aģentūra savā argumentācijā to nav minējusi, kautuves operatoram ir tiesības sākt pārbaudes tiesā procedūru *High Court of Justice (England & Wales)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Apvienotā Karaliste), lai vai nu apstrīdētu valsts pilnvarota veterinārārsta pieņemtu lēmumu, ar kuru liemenis ir atzīts par nepiemērotu lietošanai pārtikā, vai arī lai atceltu šī sprieduma 28. punktā minēto atzinumu par likvidēšanu. Šādā tiesvedībā tiesa, kurā ir iesniegts prasības pieteikums, var atcelt šādu lēmumu jebkāda nelikumības iemesla dēļ, tostarp, ja valsts pilnvarots veterinārārsts ir rīkojies ar citu mērķi, nevis to, saistībā ar kuru viņam tika piešķirtas pilnvaras, ja viņš nav piemērojis atbilstošo juridisko kritēriju vai ja viņa lēmums ir nepamatots vai nav pamatots ar pietiekamiem pierādījumiem.

Turklāt minētā tiesa dažkārt piemēro mutvārdu procesu, tā var noteikt piespiedu pasākumus un tai ir tiesības piešķirt zaudējumu atlīdzību par tādu tiesību pārkāpumiem, kas ir paredzētas 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītajā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk tekstā – “ECPAK”).

- 38 Tomēr iesniedzējtiesa precizē, ka pārbaudes tiesā procedūra nav uzskatāma par prasību pēc būtības pret valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, ar kuru liemenis tiek atzīts par nederīgu lietošanai pārtikā.
- 39 Šādos apstākļos *Supreme Court of the United Kingdom* (Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai ar Regulu Nr. 854/2004 un Regulu Nr. 882/2004 netiek pieļauta procedūra, atbilstoši kurai miertiesnesis saskaņā ar 1990. gada likuma 9. pantu, lemјot pēc būtības un pamatoјoties uz katras puses pieaicināto ekspertu atzinumiem, pieņem lēmumu par to, vai liemenis neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām?
- 2) Vai ar Regulu Nr. 882/2004 ir piešķirtas pārsūdzības tiesības attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, par to, ka liemeņa gaļa nav derīga lietošanai pārtikā, un, ja tas tā ir, kāda pieeja būtu jāpiemēro, izvērtējot valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pamatotību pārsūdzībā šādā lietā?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Tiesas kompetenci

- 40 Vispirms ir jākonstatē, ka no izstāšanās līguma, kas stājās spēkā 2020. gada 1. februārī, 86. panta 2. punkta izriet, ka Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par Apvienotās Karalistes tiesu lūgumiem, kas iesniegti pirms 2020. gada 31. decembrī noteiktā pārejas perioda beigām, kā tas ir šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu gadījumā.

Par pirmo jautājumu

- 41 Kā izriet no šī sprieduma 33. un 36. punkta, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu pieņemt, ka 1990. gada likuma 9. panta interpretācija, ko aizstāv prasītājas pamatlietā, ir pareiza un ka līdz ar to saskaņā ar šo tiesību normu tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, kad valsts pilnvarotais veterinārārsts ir atteicies uzlikt liemenim veselības marķējumu un attiecīgā liemeņa īpašnieks nepiekrīt šim atteikumam, valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir pienākums vērsties pie kompetentā miertiesneša, lai viņš lemј par attiecīgā liemeņa iznīcināšanu, tādējādi dodot iespēju liemeņa īpašniekam apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu.
- 42 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regula Nr. 854/2004 un Regula Nr. 882/2004 ir jāinterpretē tādējādi, ka tām pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru gadījumā, ja valsts pilnvarotais veterinārārsts atsakās uzlikt liemenim veselības marķējumu un ja šī liemeņa īpašnieks nepiekrīt šim lēmumam, valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jāvēršas tiesā, lai tā, lemјot pēc būtības un pamatoјoties uz

katras puses pieaicināto ekspertu atzinumiem, pieņemtu lēmumu par to, vai minētais liemenis neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, bez iespējas formāli atcelt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumus vai izdot rīkojumu atcelt šādu lēmumu sekas.

- 43 Regulas Nr. 854/2004 un Regulas Nr. 882/2004 normu interpretācijas nolūkā ir jānorāda, ka šīs regulas ir daļa no Savienības “pārtikas produktu higiēnas” tiesību paketes, kā to norāda iesniedzējtiesa un kā secinājumu 42. punktā ir norādījis ģenerālvokāts.
- 44 Šo regulu mērķis saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 4. un 6. apsvērumu un Regulas Nr. 882/2004 1. un 41. apsvērumu ir panākt, ciktāl runa ir par pārtikas produktiem, augstu sabiedrības veselības aizsardzības līmeni. Lai sasniegtu šādu līmeni, šajās regulās dalībvalstīm ir noteikts pienākums veikt oficiālas kontroles, lai pārbaudītu, vai uzņēmēji, kas iesaistīti pārtikas produktu jomā, visos ražošanas procesa posmos ievēro pārtikas aprītes tiesību aktus (šajā ziņā skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, *Pollo del Campo* u.c., C-199/18, C-200/18 un C-343/18, EU:C:2019:718, 33. punkts).
- 45 Šajā kontekstā iestāde, kas ir kompetenta saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 2. panta 1. punkta c) apakšpunktu, proti, dalībvalsts centrālā iestāde, kuras kompetencē ir veikt veterinārās pārbaudes, vai jebkura iestāde, kurai šī kompetence ir deleģēta, šajā gadījumā Pārtikas standartu aģentūra, saskaņā ar šīs regulas 2. panta 1. punkta f) apakšpunktu ieceļ valsts pilnvaroto veterinārārstu, kurš kā šajā statusā pilnvarots rīkoties veterinārārsts atbilst profesionālās kvalifikācijas prasībām, kādas ir paredzētas minētās regulas I pielikuma III sadaļas IV nodaļas A punktā.
- 46 Šajā ziņā, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 44.–46. punktā, no Regulas Nr. 854/2004 un tās pielikumiem izriet, ka, veicot lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālās kontroles, Savienības likumdevējs ir uzticējis valsts pilnvarotajam veterinārārstam pienākumu rūpēties par to, lai gaļa būtu derīga lietošanai pārtikā, un šīs lomas īstenošanai piešķīris tam vairākus uzdevumus saskaņā ar šīs regulas I pielikuma I sadaļu “Valsts pilnvarotā veterinārārsta uzdevumi”. Līdz ar to valsts pilnvarotais veterinārārsts var tikt uzskatīts par personu, kas ir vislabāk kvalificētā persona, lai veiktu pārbaudes dalībvalstīs (pēc analogijas skat. spriedumu, 1997. gada 15. aprīlis, *Bakers of Nailsea* (C-27/95, EU:C:1997:188, 35. punkts).
- 47 Turklāt, tā kā pārtikas nekaitīguma jomai ir raksturīga sarežģītība ar augstu specializācijas līmeni, valsts pilnvarotajam veterinārārstam šo pārbaūžu ietvaros ir būtiska rīcības brīvība, kas tomēr ir ierobežota ar regulās šajā jomā noteiktajām prasībām (šajā ziņā skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, A u.c., C-347/17, EU:C:2019:720, 69. punkts).
- 48 Valsts pilnvarotā veterinārārsta kā administratīvās iestādes un kvalificēta, specializēta un galīgā atbildīgā pārtikas nekaitīguma eksperta nozīmīgā loma saskaņā ar Regulu Nr. 854/2004 nevar tikt saskaņota ar tādu valsts tiesisko regulējumu kā pirmajā jautājumā minētais, saskaņā ar kuru, ja valsts pilnvarotais veterinārārsts uzskata, ka viņam ir jāatsakās liemenim uzlikt veselības marķējumu un ja šī liemeņa īpašnieks apstrīd šo secinājumu, valsts pilnvarotajam veterinārārstam obligāti ir jāvērsas tiesā, lai tā izlemtu, vai minētais liemenis atbilst prasībām, kas attiecas uz pārtikas nekaitīgumu.
- 49 Šāda tiesiskā regulējuma rezultātā valsts pilnvarotais veterinārārsts kā galīgais atbildīgais pārtikas nekaitīguma jomā tiek aizstāts ar tiesu, kas izskata lietu pēc būtības.

- 50 Ciktāl pamatlietā tiek apgalvots, ka šāds valsts tiesiskais regulējums ļauj liemeņa īpašniekam, uz kura valsts pilnvarotais veterinārārsts ir atteicies uzlikt veselības marķējumu, apstrīdēt šo valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, tomēr ir jānosaka, vai Regulās Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 attiecīgajai dalībvalstij ir noteikts pienākums paredzēt tiesību aizsardzības līdzekli pret šādu lēmumu.
- 51 Jānorāda, ka Regulā Nr. 854/2004, kas saskaņā ar tās 1. pantu attiecas uz īpašiem noteikumiem par dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālās kontroles organizēšanu, nav ietverta neviena norma par tiesībām celt prasību par valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumiem. Savukārt Regulas Nr. 882/2004, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par oficiālo kontroļu veikšanu šajā jomā, 54. panta 3. punktā ir skaidri paredzēts, ka, ja attiecīgā operatora gadījumā runa ir par neatbilstību, šim pēdējam minētajam ir tiesības celt prasību par lēmumiem, kuru mērķis ir novērst šo neatbilstību.
- 52 Kā izriet no Regulas Nr. 854/2004 1. panta 1.a punkta, šī regula ir jāpiemēro kopā ar Regulu Nr. 882/2004, kas saskaņā ar tās 1. panta 3. punktu neietekmē īpašus Savienības noteikumus par oficiālām kontrolēm. Tāpēc, tā kā Regulā Nr. 854/2004 nav īpašu noteikumu attiecībā uz tiesībām pārsūdzēt valsts pilnvaroto veterinārārsta lēmumus, ir jāatsaucas uz Regulas Nr. 882/2004 vispārīgajiem noteikumiem.
- 53 Šajā ziņā ir jāpārbauda, vai Regulas Nr. 882/2004 54. pants, it īpaši tā 3. punkts, ir piemērojams valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumiem, kas pieņemti saistībā ar viņa veiktām oficiālajām kontrolēm, konkrētāk, lēmumiem neuzlikt veselības marķējumu pārtikas produktiem, kas pieņemti saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu.
- 54 Saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu kompetentajai iestādei ir jānosūta attiecīgajam operatoram rakstveida paziņojums par savu lēmumu par pasākumiem, kas veicami saskaņā ar šī panta 1. punktu, šī lēmuma pamatojums un informācija par šī operatora tiesībām pārsūdzēt šādu lēmumu, kā arī par piemērojamo procedūru un termiņiem. Šī norma ir jālasa šīs regulas 43. apsvēruma gaismā, kurā ir norādīts, ka “[u]zņēmējiem [operatoriem] jābūt tiesīgiem pārsūdzēt lēmumus, kurus kompetentā iestāde pieņēmusi oficiālās kontroles rezultātā, un tikt informētiem par šādām tiesībām”.
- 55 Saskaņā ar šī panta 1. punktu Regulas Nr. 882/2004 54. pants attiecas uz pasākumiem, kas kompetentajai iestādei jāveic, lai, konstatējot pārkāpumu, operators labotu situāciju. Šādos apstākļos ir jānosaka, vai valsts oficiālā veterinārārsta lēmums neuzlikt pārtikas produktam veselības marķējumu var ietilpt jēdzienā “neatbilstība” Regulas Nr. 882/2004 54. panta izpratnē.
- 56 Jāuzsver, ka jēdziens “neatbilstība tiesību aktiem” Regulas Nr. 882/2004 2. panta 10. punktā ir definēts plaši un tajā ir minēta jebkāda dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktu, kā arī dzīvnieku veselības un labturības noteikumu neizpilde.
- 57 Turklāt šīs regulas 54. panta 2. punkta b) apakšpunktā kā viens no pasākumiem, kas vajadzīgi, lai operators novērstu kompetentās iestādes konstatēto neatbilstību, ir paredzēti pasākumi, kas ierobežo vai aizliedz pārtikas laišanu tirgū. Saskaņā ar Regulas Nr. 178/2002 14. panta 1. punktu pārtiku netaisīt tirgū, ja to uzskata par nederīgu lietošanai pārtikā.

- 58 No tā izriet, ka valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, lasot to kopā ar šī sprieduma 56. un 57. punktā minētajām tiesību normām, neuzlikt pārtikas produktam veselības marķējumu, pamatojoties uz to, ka, veicot oficiālo kontroli, tika atklāta neatbilstība, kas var padarīt gaļu nederīgu lietošanai pārtikā, sekas ir konkrēti kavēt laist tirgū liemeni, kas nav derīgs lietošanai pārtikā.
- 59 Līdz ar to Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts ir piemērojams attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu neuzlikt veselības marķējumu pārtikas produktam, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, un tas uzliek dalībvalstīm pienākumu paredzēt tiesību aizsardzības līdzekli, ar kuru attiecīgais kautuves operators var apstrīdēt šādu lēmumu.
- 60 Tāpēc ir jāpārbauda, vai pirmajā jautājumā minētā procedūra nodrošina attiecīgajam operatoram efektīvu tiesību aizsardzību tiesā Regulu Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 izpratnē.
- 61 No Tiesas judikatūras izriet, ka attiecīgās personas iespēja vērsties tiesā, lai tiktu konstatēts tai ar Savienības tiesībām garantēto tiesību pārkāpums un atļidzināts ar šo pārkāpumu nodarītais kaitējums, nodrošina šai personai efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tādēļ ka tiesai, kas izskata lietu, ir iespēja kontrolēt minētā pārkāpuma un minētā kaitējuma pamatā esošo aktu vai pasākumu (spriedums, 2020. gada 6. oktobris, *État luxembourgeois* (Tiesības apstrīdēt tiesā informācijas sniegšanas pieprasījumu nodokļu jomā), C-245/19 un C-246/19, EU:C:2020:795, 101. punkts).
- 62 Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, 1990. gada likuma 9. pantā paredzētā procedūra nav izstrādāta, lai celtu prasību par valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu Regulu Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 izpratnē. Ja miertiesnesim, pamatojoties uz pierādījumiem, kurus viņš uzskata par piemērotiem, šķiet, ka attiecīgais pārtikas produkts neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, viņš atzīst to par nederīgu lietošanai pārtikā un izdod rīkojumu par tās iznīcināšanu uz īpašnieka rēķina. Turklāt tiesa, kas izskata lietu, var arī atteikties atzīt attiecīgo pārtikas produktu par nederīgu lietošanai pārtikā, un tad uzraudzības iestādei ir jāatļidzina īpašniekam jebkāda vērtības samazināšanās sakarā ar attiecīgā darbinieka rīcību. Iesniedzējtiesa atsauca uz prasītāju pamatlietā apgalvojumiem, saskaņā ar kuriem šajā pēdējā minētajā gadījumā valsts pilnvarotajam veterinārārstam būtu jārespektē šis tiesas lēmums un rezultātā uz attiecīgā liemeņa jāuzliek veselības marķējums.
- 63 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, kā to darījis ģenerālvokāts secinājumu 88. punktā, ka minētā procedūra neļauj attiecīgajam operatoram, kura tiesības un intereses ir tieši skāris valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmums, pēc savas iniciatīvas vērsties kompetentajā tiesā.
- 64 Otrkārt, ir jānorāda, ka šādā procedūrā tiesa nevar uzspiest valsts pilnvarotajam veterinārārstam savu lēmumu par faktu vērtējumiem, uz kuriem ir balstīts apstrīdētais valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmums.
- 65 Lai gan šķiet, ka šī tiesa var konstatēt faktus attiecībā uz jautājumu, vai attiecīgais pārtikas produkts atbilst vai neatbilst prasībām par pārtikas nekaitīgumu, pamatojoties uz pierādījumiem, ko tā uzskata par atbilstošiem, un šajā ziņā tā var ņemt vērā arī cita veterinārārsta atzinumu, kurš ir uzņēmies pārbaudīt attiecīgo liemeni, tomēr tai nav tiesību atcelt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, ar kuru šis liemenis ir atzīts par nepiemērotu lietošanai pārtikā un ar kuru ir pieprasīta minētā liemeņa kā dzīvnieku izcelsmes blakusprodukta likvidēšana.

- 66 Līdz ar to procedūras, uz kuru attiecas pirmais jautājums, mērķis nav panākt ne valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma, ar kuru attiecīgais liemenis ir atzīts par nepiemērotu lietošanai pārtikā, atcelšanu, ne šī lēmuma seku atcelšanu, un līdz ar to tās rezultātā netiek pieņemts tiesas nolēmums ar juridiski saistošu iedarbību attiecīgajai administratīvajai iestādei.
- 67 Attiecībā uz prasītāju pamatlietā apgalvojumiem, ka valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jāpakļaujas lēmumam atteikties atzīt attiecīgo pārtiku par nederīgu lietošanai un jāuzliek tam veselības marķējums, ir jāatzīmē, ka tiesai, kurā celta prasība, nav pilnvaru pieņemt galīgu un saistošu lēmumu par apstrīdēto valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu.
- 68 Līdzīgi tas, ka kompensācija var tikt izmaksāta, ja procedūrā, kas minēta pirmajā jautājumā, tiesa, kurā celta prasība, atsakās atzīt attiecīgo liemeni par nederīgu lietošanai pārtikā, nevar novest pie atšķirīga iznākuma, jo šādas kompensācijas piešķiršana pati par sevi neietilpst šajā tiesā izskatāmā strīda priekšmetā.
- 69 Līdz ar to ir jāsecina, ka pirmajā jautājumā minētā procedūra nevar sniegt kautuvju operatoram pietiekamas garantijas attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumiem un līdz ar to šī procedūra neatbilst prasībām par efektīvu tiesību aizsardzību Regulu Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 izpratnē.
- 70 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Regula Nr. 854/2004 un Regula Nr. 882/2004 ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru gadījumā, ja valsts pilnvarotais veterinārārsts atsakās uzlikt liemenim veselības marķējumu un ja šī liemeņa īpašnieks nepiekrīt šim lēmumam, valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jāvēršas tiesā, lai tā, lemjot pēc būtības un pamatojoties uz katras puses pieaicināto ekspertu atzinumiem, pieņemtu lēmumu par to, vai minētais liemenis atbilst vai neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, bez iespējas formāli atcelt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumus vai izdot rīkojumu atcelt šādu lēmumu sekas.

Par otro jautājumu

- 71 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 882/2004 54. pants, lasot to kopā ar tās 43. apsvērumu un Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram valsts pilnvarota veterinārārsta pieņemtais lēmums saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu neuzlikt veselības marķējumu liemenim var tikt pakļauts tikai ierobežotai tiesas kontrolei, kuras ietvaros tiesa, kurā celta prasība, var atcelt šo lēmumu jebkura tāda iemesla dēļ, kas lēmumu padara nelikumīgu, tostarp, ja valsts pilnvarots veterinārārsts ir rīkojies ar citu mērķi, nevis to, saistībā ar kuru viņam tika piešķirtas pilnvaras, ja viņš nav piemērojis atbilstošus juridiskos kritērijus vai ja viņa lēmums ir nepamatots vai nav pamatots ar pietiekamiem pierādījumiem.
- 72 Kā izriet no šī sprieduma 54. un 59. punkta, Regulās Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt tiesību aizsardzības līdzekli, ar kuru attiecīgais kautuves operators var apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumus, un šim veterinārārstam kā kompetentajai iestādei ir jāsniedz šim operatoram informācija par pārsūdzības tiesībām, kā arī par piemērojamo procedūru un termiņiem.
- 73 Šajā ziņā ir jānorāda, ka šajās regulās dalībvalstīm ir ļauts paredzēt nepieciešamos noteikumus, lai attiecīgie kautuvju operatori varētu īstenot savas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

- 74 Jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru dalībvalstīm LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā ir paredzēts pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir nepieciešami efektīvas tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības (spriedums, 2019. gada 26. jūnijs, *Craeynest u.c.*, C-723/17, EU:C:2019:533, 31. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Turklāt, nosakot tiesvedības procesuālos noteikumus, dalībvalstīm ir jānodrošina šo tiesību ievērošana. Tādējādi, neraugoties uz to, ka nav Savienības noteikumu par procedūrām prasību celšanai valstu tiesās un lai noteiktu stingrību saskaņā ar Savienības pasākumu pieņemto valsts lēmumu pārskatīšanu tiesā, ir jāņem vērā pasākuma mērķi un jānodrošina, ka netiek mazināta tā efektivitāte (spriedums, 2019. gada 26. jūnijs, *Craeynest u.c.*, C-723/17, EU:C:2019:533, 46. un 54. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 75 Šis dalībvalstu pienākums atbilst tiesībām, kas ir nostiprinātas Hartas 47. pantā “Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu”, saskaņā ar kuru ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (spriedums, 2017. gada 27. septembris, *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 76 No minētā izriet, ka, nosakot procesuālo kārtību prasībām tiesā, kuru mērķis ir aizsargāt ar Regulu Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 piešķirtās tiesības tiem kautuvju operatoriem, kurus apdraud valsts pilnvarota veterinārārsta lēmumi neuzlikt veselības marķējumu liemenim, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka tiek ievērotas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, kas paredzētas Hartas 47. pantā, kas ir efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa atkārtots apstiprinājums (pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 27. septembris, *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 77 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Hartas 52. panta 3. punkta mērķis ir nodrošināt nepieciešamo saskaņotību starp tajā ietvertajām tiesībām un atbilstošajām ECPAK garantētajām tiesībām, tomēr negatīvi neietekmējot Savienības tiesību un Eiropas Savienības Tiesas autonomiju. Līdz ar to, interpretējot Hartu, kā minimālās aizsardzības robeža ir jāņem vērā atbilstošās ECPAK tiesības (spriedums, 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net u.c.*, C-511/18, C-512/18 un C-520/18, EU:C:2020:791, 124. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 78 Šajā kontekstā jāatgādina, ka Hartas 47. panta garantēto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ievērošana ir jāpārbauda, atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, saistībā ar konkrētajiem lietas apstākļiem, tostarp attiecīgā akta būtību, kontekstu, kurā tas pieņemts, un tiesiskajiem noteikumiem, kas reglamentē attiecīgo lietu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591; 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 79 Runa ir par kritērijiem, kas būtībā ir salīdzināmi ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas piemērotajiem kritērijiem. Šī pēdējā minētā tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka, lai novērtētu, vai konkrētajā gadījumā valsts tiesas ir veikušas pietiekamu apjoma pārbaudi, tai ir jāņem vērā kompetence, kas piešķirta attiecīgajai tiesai, un tādi elementi kā, pirmkārt, apstrīdētā lēmuma priekšmets, un, konkrētāk, vai tas attiecas uz specifisku jautājumu, kas prasa profesionālās zināšanas vai pieredzi, vai un kādā mērā tas nozīmē administrācijas rīcības brīvības izmantošanu, otrkārt, metode, kas izmantota, lai pieņemtu šo lēmumu, un jo īpaši procesuālās garantijas, kas pastāv procedūras administratīvajā iestādē ietvaros, un, treškārt, strīda saturs, ieskaitot pārsūdzības līdzekļus, gan vēlamos, gan faktiski izstrādātos (ECT, 2018. gada 6. novembris, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá* pret Portugāli, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 179. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 80 No minētā izriet, ka Tiesa un Eiropas Cilvēktiesību tiesa pieņem tādu pašu noteikumu, saskaņā ar kuru, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumā 68. punktā, Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā paredz, ka, lai tiesa varētu lemt par to tiesību un pienākumu apstrīdēšanu, kuri izriet no Savienības tiesībām, tai ir jābūt kompetencei izskatīt visus faktiskos un tiesību jautājumus, kas ir būtiski attiecībā uz strīdu (spriedums, 2012. gada 6. novembris, *Otis u.c.*, C-199/11, EU:C:2012:684, 49. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 81 Taču šajā gadījumā, kā precizē iesniedzējtiesa, pamatlietā tas tā nav.
- 82 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka kautuves operatoram ir iespēja sākt pārbaudes tiesā procedūru *High Court of Justice (England & Wales)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa)), lai vai nu apstrīdētu valsts pilnvarota veterinārārsta pieņemto lēmumu, ar kuru liemenis ir atzīts par nepiemērotu lietošanai pārtikā, proti, lēmumu, kas ietver atteikumu uzlikt veselības marķējumu, vai arī lai atceltu atzinumu par šī liemeņa likvidēšanu. Šī tiesa var atcelt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu jebkura tāda iemesla dēļ, kas lēmumu padara nelikumīgu, tajā skaitā, ja veterinārārsts ir rīkojies ar citu mērķi, nevis to, saistībā ar kuru viņam tika piešķirtas pilnvaras, ja viņš nav piemērojis atbilstošus juridiskos kritērijus vai ja viņa lēmums ir nepamatots vai nav pamatots ar pietiekamiem pierādījumiem. Tā dažkārt piemēro mutvārdu procesu, var noteikt piespiedu pasākumus un tai ir tiesības piešķirt zaudējumu atlīdzību par ECPAK paredzētu tiesību pārkāpumiem. Tomēr iesniedzējtiesa precizē, ka prasība veikt pārbaudi tiesā nav lēmuma pārsūdzība pēc būtības.
- 83 Tāpēc ir jānoskaidro, vai valsts pilnvarotā veterinārārsta saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu pieņemtā lēmuma neuzlikt liemenim veselības marķējumu pārbaudes tiesā, kuru veic *High Court of Justice (England & Wales)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa)), apjoms atbilst Regulas Nr. 882/2004 54. pantā, lasot to Hartas 47. panta, kā arī šī sprieduma 74.–79. punktā minētās judikatūras gaismā, paredzētajām prasībām.
- 84 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, ka nevienā Regulas Nr. 854/2004 un Regulas Nr. 882/2004 tiesību normā nav paredzēta pilnīga pārbaude tiesā pēc būtības attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu neuzlikt veselības marķējumu liemenim.
- 85 Otrkārt, kā atgādināts šī sprieduma 47. punktā, ņemot vērā, ka pārtikas nekaitīguma jomai ir raksturīga sarežģītība ar augstu specializācijas līmeni, valsts pilnvarotajam veterinārārstam šo oficiālo pārbaudi, par kurām viņš ir atbildīgs, ietvaros ir būtiska rīcības brīvība. Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punkta beigās ir noteikts, ka veselības marķējumus uzliek valsts pilnvarotais veterinārārsts vai arī tos uzliek uz šāda veterinārārsta atbildību, ja oficiālās kontrolēs nav atklāti nekādi trūkumi, kas padarītu gaļu nederīgu pārtikai.
- 86 Kā paredzēts šīs regulas I pielikuma I sadaļas II nodaļā attiecībā uz pārbaudes uzdevumiem oficiālās kontrolēs, valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jāpārbauda un jāanalizē būtiskā informācija no kaušanai paredzēto dzīvnieku izcelsmes saimniecības uzskaites datiem un jāņem vērā šīs pārbaudes un analīzes dokumentētie rezultāti, veicot pirmskaušanas apskati un pēckaušanas veterināro ekspertīzi.
- 87 Turklāt no šī pielikuma I sadaļas III nodaļas izriet, ka valsts pilnvarotajam veterinārārstam it īpaši ir jānodrošina, lai veselības marķējums tiktu izvietots tikai uz tiem dzīvniekiem, kuri pakļauti pirmskaušanas apskatei un pēckaušanas veterinārai ekspertīzei atbilstoši minētajai regulai, un tikai tad, ja nav nekāda pamata deklarēt attiecīgo liemeni par nederīgu lietošanai pārtikā.

- 88 No minētā izriet, ka, lai izlemtu, vai uz liemeņa ir vai nav jāuzliek veselības marķējums, valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jāveic komplekss tehnisks vērtējums, kas prasa atbilstošu profesionālo kvalifikāciju, kā arī zināšanas šajā jomā. Tādējādi viņš ir pilnībā atbildīgs par to, lai novērstu, ka lietošanai pārtikā nederīga gaļa tiek laista tirgū un tādējādi tiktu nodrošināts Regulā Nr. 854/2004 un Regulā Nr. 882/2004 izvirzītais mērķis.
- 89 Turklāt viņa lēmumā saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu ir jāievēro noteiktas prasības, tostarp attiecībā uz rakstveida paziņojumu un pamatojumu, kā arī jāietver informācija par pārsūdzības tiesībām. Šo prasību vidū pienākumam norādīt valsts iestāžu pieņemto lēmumu pamatojumu, kā tas izriet no Tiesas pastāvīgās judikatūras, ir īpaša nozīme, jo tas ļauj šo lēmumu adresātiem aizstāvēt savas tiesības un, pilnībā pārzinot lietas apstākļus, izlemt, vai par to ir jāceļ prasība. Šis pienākums ir vajadzīgs arī tāpēc, lai ļautu tiesām veikt minēto lēmumu tiesiskuma pārbaudi, un tas ir viens no Hartas 47. pantā garantētās efektivitātes pārbaudes tiesā nosacījumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 9. novembris, *LS Customs Services*, C-46/16, EU:C:2017:839, 40. punkts, kā arī 2021. gada 15. jūlijs, *Komisija/Landesbank Baden-Württemberg un CRU*, C-584/20 P un C-621/20 P, EU:C:2021:601, 103. punkts).
- 90 Šajā kontekstā ir jānorāda, ka, ņemot vērā konkrētās lietas īpašos apstākļus, it īpaši noteikumus pārtikas nekaitīguma jomā, ja tajā ir celta prasība, lai apstrīdētu tādu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumus, kādi ir pamatlietā, kompetentajai valsts tiesai ir jānodrošina, lai visa tiesvedība kopumā atbilstu gan tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību Hartas 47. panta izpratnē, gan arī mērķim sasniegt augstu sabiedrības veselības aizsardzības līmeni, kāds ir Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004, pamatojoties uz LESD 168. panta 4. punkta b) apakšpunktu.
- 91 Tomēr valsts pilnvarotā veterinārārsta atbildība, ja tas nolemj, ka liemenis ir derīgs lietošanai pārtikā un ka tādējādi to var laist tirgū, neprasa, ņemot vērā sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, lai Hartas 47. pants administratīvo iestāžu lēmumu pārbaudes tiesā procedūrā tiktu interpretēts tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir noteikts pienākums ieviest pārbaudi tiesā attiecībā uz visiem valsts pilnvarotā veterinārārsta vērtējumiem par ļoti konkrētiem faktiem, kas konstatēti pārbaudītu laikā un kas attiecas uz marķēšanu.
- 92 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *High Court of Justice (England & Wales)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa)), izskatot prasību par tādu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu kā pamatlietā aplūkotais, ir kompetenta pārbaudīt šo lēmumu saskaņā ar šī sprieduma 82. punktā precizētajiem noteikumiem, it īpaši, lai pārlicinātos, ka valsts pilnvarotais veterinārārsts nav rīkojies ar citu mērķi kā tikai to, saistībā ar kuru viņam tika piešķirtas pilnvaras, un attiecīgā gadījumā piemērot sankcijas par attiecīgo juridisko kritēriju nepiemērošanu vai par to, ka viņa lēmums ir nepamatots vai nav pamatots ar pietiekamiem pierādījumiem.
- 93 Tā kā šāda tiesas pārbaude tiek veikta kompetentajā valsts tiesā, ņemot vērā valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumā prasīto pamatojumu, tās ierobežotais apjoms neietekmē garantiju būtību, kas aizsargā kautuves operatora tiesības situācijā, kad viņš saskaņā ar Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004, lasot tās Hartas 47. panta gaismā, apstrīd valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu atteikties uzlikt veselības marķējumu pēc tam, kad attiecīgā gaļa ir atzīta par nederīgu lietošanai pārtikā. Tādējādi ar šādu pārbaudi var tikt ievērotas kautuves operatora tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas garantētas Hartas 47. pantā.
- 94 Šo secinājumu nevar atspēkot ar argumentu, kuru pamatlietā aplūkotais kautuves operators ir izvirzījis iesniedzējtiesā saistībā ar īpašumtiesību aizskārumsu.

- 95 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, ka, protams, pēc valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma neuzlikt veselības marķējumu attiecīgā liemeņa apstrādes sekas var būt tā iznīcināšanas pienākums. Tomēr šāda iznīcināšana ietilpst apstrādē saskaņā ar Regulu Nr. 1069/2009, ar kuru, lai it īpaši kontrolētu riskus sabiedrības un dzīvnieku veselībai, dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti un atvasinātie produkti tiek klasificēti trijās kategorijās atbilstoši riska pakāpei, ko tie rada sabiedrības un dzīvnieku veselībai, pamatojoties uz riska novērtējumu. Jāatgādina, kā Tiesa uzsvēra šodienas spriedumā lietā *Toropet* (C-836/19, 45. punkts), ka šī riska pakāpe, no kuras ir atkarīga šī klasifikācija trijās kategorijās, ir atbilstošs kritērijs arī dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu galīgai izmantošanai. Ar Regulu Nr. 1069/2009 ir ieviesti izmantošanas un likvidēšanas saraksti, kurus iespējams piemērot katrai materiāla kategorijai, kā arī noteikumi, kas piemērojami katrai no tām, lai šis riska līmenis tiktu samazināts līdz minimumam.
- 96 Otrkārt, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Hartas 17. pantā garantētās tiesības uz īpašumu nav absolūtas tiesības, bet ir jāvērtē, ņemot vērā to funkciju sabiedrībā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2003. gada 10. jūlijs, *Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood*, C-20/00 un C-64/00, EU:C:2003:397, 68. punkts). Pamatlietas kontekstā tiesības uz īpašumu ir jāsaskaņo ar Hartas 38. pantu, ar kuru, tāpat kā ar LESD 168. panta 4. punkta b) apakšpunktu, Savienības politikā ir paredzēts nodrošināt augsta līmeņa patērētāju aizsardzību, tostarp sabiedrības veselības aizsardzību.
- 97 Patērētāju aizsardzības mērķa nozīmīgums var attaisnot pat ievērojamas negatīvas ekonomiska rakstura sekas atsevišķiem saimnieciskās darbības subjektiem (pēc analogijas skat. spriedumu, 2021. gada 23. marts, *Airhelp*, C-28/20, EU:C:2021:226, 50. punkts un tajā minētā judikatūra). Tā tas ir arī šajā lietā, jo Regulas Nr. 854/2004 1. panta 3. punkts paredz, ka pārtikas apritē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem ir primāra juridiskā atbildība pašiem garantēt pārtikas nekaitīgumu saskaņā ar Regulu Nr. 178/2002 neatkarīgi no ekonomiskajām sekām, ko šis pienākums tiem varētu radīt.
- 98 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 882/2004 54. pants, lasot to kopā ar tās 43. apsvērumu un Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek liegts tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram valsts pilnvarota veterinārārsta pieņemtais lēmums saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004, kas grozīta ar Regulu Nr. 882/2004, 5. panta 2. punktu neuzlikt veselības marķējumu liemenim var tikt pakļauts tikai ierobežotai tiesas kontrolei, kuras ietvaros tiesa, kurā celta prasība, var atcelt šo lēmumu jebkura tāda iemesla dēļ, kas to padara nelikumīgu, tostarp, ja šis veterinārārsts ir rīkojies ar citu mērķi, nevis to, saistībā ar kuru viņam tika piešķirtas pilnvaras, ja viņš nav piemērojis atbilstošus juridiskos kritērijus vai ja viņa lēmums ir nepamatots vai nav pamatots ar pietiekamiem pierādījumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 99 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 854/2004 (2004. gada 29. aprīlis), ar ko paredz īpašus noteikumus par lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālās kontroles organizēšanu, kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 882/2004 (2004. gada 29. aprīlis), un Regula Nr. 882/2004 ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru gadījumā, ja valsts pilnvarotais veterinārārsts atsakās uzlikt liemenim veselības marķējumu un ja šī liemeņa īpašnieks nepiekrīt šim lēmumam, valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jāvērsas tiesā, lai tā, lemjot pēc būtības un pamatojoties uz katras puses pieaicināto ekspertu atzinumiem, pieņemtu lēmumu par to, vai minētais liemenis atbilst vai neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, bez iespējas formāli atcelt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumus vai izdot rīkojumu atcelt šādu lēmumu sekas.
- 2) Regulas Nr. 882/2004 54. pants, lasot to kopā ar tās 43. apsvērumu un Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek liegts tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram valsts pilnvarota veterinārārsta pieņemtais lēmums saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004, kas grozīta ar Regulu Nr. 882/2004, 5. panta 2. punktu neuzlikt veselības marķējumu liemenim var tikt pakļauts tikai ierobežotai tiesas kontrolei, kuras ietvaros tiesa, kurā celta prasība, var atcelt šo lēmumu jebkura tāda iemesla dēļ, kas to padara nelikumīgu, tostarp, ja šis veterinārārsts ir rīkojies ar citu mērķi, nevis to, saistībā ar kuru viņam tika piešķirtas pilnvaras, ja viņš nav piemērojis atbilstošus juridiskos kritērijus vai ja viņa lēmums ir nepamatots vai nav pamatots ar pietiekamiem pierādījumiem.

[Paraksti]